

Energieprestatielijscertificaat

Residentiële eenheid

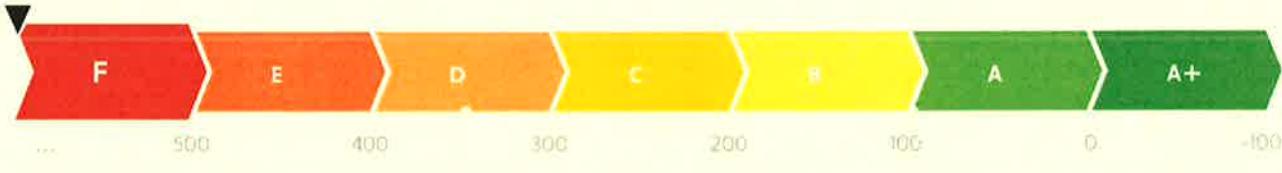
Kapellestraat 63, 9230 Wetteren

woning, gesloten bebouwing | oppervlakte: 99 m²

certificaatnummer: 20241014-0003411870-RES-1

Energielabel

776 kWh / (m² jaar)

Gemiddelde gesloten bebouwing:
348 kWh / (m² jaar)

Vlaamse doelstelling 2050
100 kWh / (m² jaar)

De energiescore en het energielabel van deze woning zijn bepaald via een theoretische berekening op basis van de bestaande toestand van het gebouw. Er wordt geen rekening gehouden met het gedrag en het werkelijke energieverbruik van de (vorige) bewoners. Hoe lager de energiescore, hoe beter.

Verklaring van de energiedeskundige

Ik verklaar dat alle gegevens op dit certificaat overeenstemmen met de door de Vlaamse overheid vastgelegde werkwijze.

Datum: 14-10-2024

Handtekening:

Stijn Decubber

iFirma

EP21619

Dit certificaat is geldig tot en met 14 oktober 2034.

Huidige staat van de woning

Om met uw woning te voldoen aan de energiedoelstelling, zijn er twee mogelijke pistes:

1 Inzetten op isolatie en verwarming

U isoleert elk deel van uw woning tot de doelstelling én u voorziet een energie-efficiënte verwarmingsinstallatie (warmtepomp, condenserende ketel, (micro-)WKK, efficiënt warmtenet of decentrale toestellen met een totaal maximaal vermogen van 15 W/m²).

OF

2 Energielabel van de woning

U behaalt een energielabel A voor uw woning (= energiescore van maximaal 100 kWh/(m² jaar)). U kiest op welke manier u dat doet: isoleren, efficiënt verwarmen, efficiënt ventileren, zonne-energie, hernieuwbare energie.

Daken

$U = 3,84 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$

Doeleistung

Uw energielabel:

776 kWh/(m² jaar)

F

Muren

$U = 2,33 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$

Doeleistung

Doelstelling:

100 kWh/(m² jaar)

A

Vensters (beglazing en profiel)

$U = 3,75 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$

Doeleistung

Beglazing

$U = 3,83 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$

Doeleistung

Deuren, poorten en panelen

$U = 3,64 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$

Doeleistung

Vloeren

$U = 0,70 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$

Doeleistung

Verwarming

- Kachel(s)
- Geen verwarmingsinstallatie aanwezig in een deel van de woning

De woning voldoet niet aan de energiedoelstelling 2050

Sanitair warm water

Geen installatie aanwezig

Ventilatie

Geen systeem aanwezig

Zonne-energie

Geen zonneboiler of zonnepanelen aanwezig

Koeling en zomercomfort

Kans op oververhitting
Buitenzonwering aanwezig

Luchtdichtheid

Niet bekend

* De U-waarde beschrijft de constructiedicte van daken, muren, vloeren, vensters, ... Hoe lager de U-waarde, hoe beter het constructiedeel is geïsoleerd.

Overzicht aanbevelingen

In deze tabel vindt u aanbevelingen om uw woning energiezuiniger te maken. De aanbevelingen zijn gebaseerd op piste 1. Kunt u ze niet allemaal uitvoeren, dan helpen ze u ook om via piste 2 de doelstelling te halen. Vraag advies aan een specialist voordat u met de renovatiewerken start.

De volgorde in deze tabel is automatisch bepaald en is niet noodzakelijk de juiste volgorde om aan de slag te gaan. Het is louter een eerste indicatie op basis van de energieprestatie.

! De prijsindicaties zijn automatisch berekend en kunnen door de energiedeskundige niet aangepast worden. De prijzen zijn bedoeld als indicatie van de gemiddelde marktprijs voor een bepaald type werk (prijsniveau 2018). Voor een concrete kostenraming moet u altijd beroep doen op een aannemer of architect. Meer informatie over wat wel en niet inbegrepen is vindt u op pagina 29.

HUIDIGE SITUATIE	AANBEVELING	GEMIDDELDE PRIJSINDICATIE
Hellend dak 13,5 m ² van het hellende dak is niet geïsoleerd.	Plaats isolatie aan de binnenkant van het hellende dak of plaats isolatie aan de buitenzijde van het hellende dak.	€ 1 000 [*] € 8 000 [*]
Plat dak 37 m ² van het platte dak is vermoedelijk niet geïsoleerd.	Plaats isolatie boven op het platte dak.	€ 7 500 [*]
Plafond 22 m ² van het plafond is niet geïsoleerd.	Plaats isolatie in of onder het plafond of plaats isolatie boven op het plafond.	€ 3 500 [*] € 2 000 [*]
Vensters 2,1 m ² van de vensters heeft enkele beglazing. Dat is niet energiezuinig. Ook de raamprofielen zijn thermisch weinig performant.	Vervang de vensters door nieuwe vensters met hoogrendementsbeglazing en energieperformante raamprofielen.	€ 2 500 [*]
Dakvensters en koepels 1,9 m ² van de dakvlakvensters of koepels heeft polycarbonaatplaten. Dat is niet energiezuinig. Ook de profielen zijn thermisch weinig performant.	Plaats nieuwe dakvlakvensters of koepels met hoogrendementsbeglazing en energieperformante raamprofielen	€ 3 500 [*]
Muur 66 m ² van de muren is (vermoedelijk) niet geïsoleerd.	Plaats isolatie aan de binnenkant van de muur of plaats isolatie aan de buitenkant van de muur.	€ 14 500 [*] € 24 500 [*]
Vloer boven kelder of buiten 5,2 m ² van de vloer is vermoedelijk niet geïsoleerd.	Plaats isolatie.	€ 500 [*]

	Ventilatie Er zijn geen geschikte ventilatievoorzieningen. Er kan niet permanent geventileerd worden.	Zorg dat alle ruimtes permanent geventileerd kunnen worden, bij voorkeur via een ventilatiesysteem met vraagsturing en warmteterugwinning. € 6 500*
	Vensters 7,7 m ² van de vensters heeft dubbele beglazing. Dat is weinig energiezuinig. Ook de raamprofielen zijn thermisch weinig performant.	Vervang de vensters door nieuwe vensters met hoogrendementsbeglazing en energieperformante raamprofielen. € 7 500*
	Deuren en poorten 2,7 m ² van de deuren of poorten is onvoldoende geïsoleerd.	Vervang de weinig energiezuinige deuren of poorten door een energiezuinig alternatief met sterk isolerende profielen. € 4 500*
	Vloer op volle grond 66 m ² van de vloer op volle grond is vermoedelijk niet geïsoleerd.	Plaats isolatie in de vloer. € 16 000*
	Verwarming 76% van de woning wordt verwarmd met een (accumulerende) kachel. In 24% van de woning is geen verwarmingsinstallatie aanwezig.	Vervang de kachel(s) door een lucht/water of bodem/water warmtepomp of (tijdelijk) een condenserende ketel. € 15 500* / € 26 500* Plaats een afgitessysteem, bij voorkeur op lage temperatuur. Denk hierbij ook aan de onverwarmde ruimtes. Een condenserende ketel heeft een iets slechter rendement. Gemiddeld gezien zal uw energiescore met een condenserende ketel, na uitvoering van alle aanbevelingen, een 20-tal kWh/(m ² jaar) hoger liggen dan met een warmtepomp.
	Zonneboiler Er is geen zonneboiler aanwezig.	Volgens de zonnekaart is het dak geschikt voor 4,8 m ² zonnecollectoren. Overweeg de plaatsing van een zonneboiler. € 5 000*
	Zonnepanelen Er zijn geen zonnepanelen aanwezig.	Volgens de zonnekaart is het dak geschikt voor 18 m ² zonnepanelen. Overweeg de plaatsing van zonnepanelen. € 5 000*

● Energetisch helemaal niet in orde   ● Energetisch niet in orde   ● Zonne-energie

* Als er verschillende gangbare uitvoeringsmethodes zijn, worden de prijzen hiervan gescheiden door een schuine streep. Meer detailinformatie vindt u vanaf pagina 29.

Energielabel na uitvoering van de aanbevelingen

Als u beslist om uw woning stapsgewijs te renoveren in de hierboven gesuggereerde volgorde, geeft de onderstaande energieschaal een overzicht van waar uw woning zich na elke stap zal bevinden op de energieschaal. Verandert u de volgorde, dan verandert ook de impact van elke maatregel. Dat kan hier niet weergegeven worden.

Aandachtspunten

Hou rekening met de volgende aspecten als u uw woning energiezuinig en comfortabel wilt maken.

Luchtdichtheid: De luchtdichtheid van uw woning is niet gemeten. Een goede luchtdichtheid is nodig om de warmte niet via spleten en kieren te laten ontsnappen. Let er bij de renovatie op dat de werken luchtdicht uitgevoerd worden. U kunt nadien de luchtdichtheid laten meten om eventueel overblijvende lekken op te sporen en uw energielabel mogelijk nog te verbeteren.

Koeling en zomercomfort: Uw woning heeft kans op oververhitting, ondanks de aanwezige zonvering. Vermijd de plaatsing van een koelinstallatie, want die verbruikt veel energie. Bekijk of andere maatregelen mogelijk zijn om oververhitting tegen te gaan: 's nachts intensief ventileren, bijkomende zonvering, ...

Sanitair warm water: Er is geen installatie voor sanitair warm water in uw woning aanwezig. Overweeg de plaatsing van een zonneboiler of een warmtepompboiler. Daarmee kunt u energie besparen.

Let op!

De aanbevelingen, aandachtspunten en eventuele prijsindicaties op het energieprestatiecertificaat worden standaard gegenereerd op de wijze die de Vlaamse overheid heeft vastgelegd. Laat u bijstaan door een specialist om op basis van de aanbevelingen en aandachtspunten een concreet renovatieplan op te stellen. De energiedeskundige is niet aansprakelijk voor de eventuele schade die ontstaat bij het uitvoeren van de standaard gegenereerde aanbevelingen of aandachtspunten.

Meer informatie?

- Voor meer informatie over het energieprestatiecertificaat, gebruiksgedrag, woningkwaliteit – kunt u terecht op www.vlaanderen.be/EPC.
- Meer informatie over uw woning vindt u op uw persoonlijke woningspas. Surf naar Woningpas.Vlaanderen.be om uw woningpas te bekijken.

Gegevens energiedeskundige:
Stijn Decubber
iFirma
8210 Zedelgem
EP21619

Premies
Informatie over energiewinsten, subsidies of andere financiële voordeelen vindt u op www.vlaanderen.be/bouwen-en-verbouwen/premies.

Renoveren of slopen: let op voor asbest!

Asbest is een schadelijke stof die nog regelmatig aanwezig is in gebouwen. In vele gevallen kunnen asbesttoepassingen op een eenvoudige en vooral veilige manier verwijderd worden. Deze werken en eventuele bijhorende kosten zijn niet inbegrepen in het EPC. Voor meer informatie over het herkennen van asbest en asbestverwijdering kunt u terecht op www.ovam.be.

Energieprestatiecertificaat (EPC) in detail

Elk gebouw bestaat uit verschillende onderdelen die met elkaar verbonden zijn. Als u renoveert, kunt u het best al rekening houden met de werken die u later nog gaat uitvoeren. Dit deel van het energieprestatiecertificaat gaat dieper in op de aanbevelingen van uw woning. Samen met uw architect of andere vakman kunt u op basis hiervan een renovatieplan opstellen.

Inhoudstafel

Daken	8
Vensters en deuren	11
Muren	14
Vloeren	17
Ruimteverwarming	19
Installaties voor zonne-energie	23
Ventilatie	25
Overige installaties	27
Bewijsstukken gebruikt in dit EPC	28
Toelichting prijsindicaties	29

10 goede redenen om nu al grondig te renoveren

De eerste stap naar een gebouw met een goede energieprestatie is goed isoleren, de hele bouwschil. Start vandaag nog, met een goede planning en deskundig advies, zodat ook latere renovatietappen haalbaar blijven. Een goed besloten gebouw staat klaar voor de toekomst: u kunt er op lage temperatuur verwarmen, met een warmtepomp of overdekte woning op een warmteregel. Een grondig energiegrondig voordeel voor elke woning. En een warmtepomp of overdekte woning biedt veel voordeel:

1. Een lagere energiefactuur
2. Meer comfort
3. Een gezonder binnenklimaat
4. Esthetische meerwaarde
5. Financiële meerwaarde
6. Nodig voor ons klimaat
7. UW woning is klaar voor uw oude dag
8. Minder onderhoud
9. Vandaag al haalbaar
10. De overheid betaalt mee

Energiebedoeling 2050

De energiebedoeling van de Vlaamse Regering is om tegen 2050 alle woningen en appartementen in Vlaanderen minstens even energiezuinig te maken als een energetisch performance nieuwbuwbewoning van 2017. Ten tijde van de optimak van dit EPC is het nog niet verplicht om aan de energiebedoeling te voldoen. Denk echter vooruit! Hou nu al zo veel mogelijk rekening met die energiebedoeling en streef zelfs naar beter.

Algemene gegevens

Bouw id / Gebouweenheid id	19437389 / 19437439
Datum plaatsbezoek	09/10/2024
Referentiejaar bouw	Onbekend
Beschermd volume (m ³)	288
Ruimten niet opgenomen in het beschermde volume	
Bruikbare vloeroppervlakte (m ²)	99
Verliesoppervlakte (m ²)	224
Infiltratiedebit (m ³ /m ² h)	Onbekend
Thermische massa	Half zwaar/matig zwaar
Open haard(en) voor hout aanwezig	Neen
Niet-residentiële bestemming	Geen
Berekende energiescore (kWh/m ² jaar)	776
Karakteristiek jaarrlijks primair energieverbruik (kWh/jaar)	76.394
CO ₂ -emissie (kg/jaar)	13.395
Indicatief S-peil	190
Gemiddelde U-waarde gebouwschil (W/m ² K)	2.39
Gemiddeld installatierependement verwarming (%)	68

Daken

Hellend dak 13,5 m ² van het hellende dak is niet geïsoleerd.	Plaats isolatie aan de binnenkant van het hellende dak of plaats isolatie aan de buitenzijde van het hellende dak.	€ 1.000,-
Plat dak 37 m ² van het platte dak is vermoedelijk niet geïsoleerd.	Plaats isolatie boven op het platte dak.	€ 8.000,-
Plafond 22 m ² van het plafond is niet geïsoleerd.	Plaats isolatie in of onder het plafond of plaats isolatie boven op het plafond.	€ 3.500,-
		€ 2.000,-

Denk vooruit!

- Isoleert u eerst uw dak en dan uw muren? Verleng dan nu al de dakkerversteek zodat de buitenmuurisolatie luchtdicht en zonder koudedeug op de dakkisolatie kan aansluiten. Plaats ook de regenwaterafvoer zodanig dat er nog plaats genoeg is om buitenmuurisolatie te plaatsen.
  - Wort dit platte dak een stuk dikker door de isolatie? Hou er dan rekening mee dat u ook de dakgoten, brandmuurtjes, dakraanden, gesels – moet verhogen.
  - Bent u van plan een ventilatiesysteem, zonnepanelen te plaatsen? Hou dan nu al rekening met de nodige leidingvoerwerk of dakkversteekingen.
  - Denk bij de renovatie van uw dak aan functies die u later nog wilt toevoegen (bijvoorbeeld een zolderkamer wordt bureau) en zorg nu al voor voldoende daglicht door bijvoorbeeld dakkavakvensters te integreren in uw dak.
- Iambdawaarde**
- Het volume van alle ruimten die men wenst te beschermen tegen warmteverlies naar buiten, de grond en aangrenzende onverwarmde ruimten.
- bruikbare vloeroppervlakte**
- De vloeroppervlakte binnen het beschermde volume die beloepbaar en toegankelijk is.
- U-waarde**
- De U-waarde beschrijft de isolatiewaarde van daken, muren, vensters ... Hoe lager de U-waarde, hoe beter de constructie isoleert.
- R-waarde**
- De warmteverstand van een materiaallag. Hoe groter de R-waarde, hoe beter de materiaallag isoleert.
- karakteristiek jaarrlijks primair energieverbruik**
- De berekende energieprestatie van een woning. De berekende energiescore is gelijk aan het karakteristiek jaarrlijks primair energieverbruik. Gedeld door de bruikbare vloeroppervlakte.
- berekende energiescore**
- Een maat voor de totale energieprestatie van een woning. De berekende energiescore is een combinatie van de karakteristiek jaarrlijks primair energieverbruik, gedeld door de verbruikbare vloeroppervlakte.
- S-peil**
- Een maat voor de energieprestatie van de gebouwschil van een woning. Het S-peil houdt rekening met de isolatie, de luchtdichtheid, de oriëntatie, de zonnewinsten en de vormefficiëntie. Hoe lager het S-peil, hoe energie-efficiënter de gebouwschil.

Een plat dak isoleren

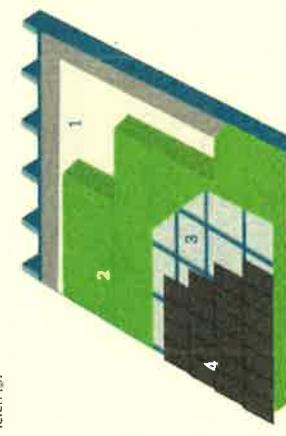
Bij de isolatie van een plat dak kunt u het best kiezen voor een warm dak. Als het platte dak nog in goede staat is, wordt boven op de bestaande dakconstructie een nieuwe laag met dampscherm, isolatie en dakbedekking aangebracht. Als het dak al geïsoleerd is, moet vooraf bekijken worden hoeveel isolatie u nog kunt bijplaatsen. Vraag daarvoor raad aan een specialist.

Een groendak is een mooie en tegelijk ecologische oplossing. Laat een specialist vooraf onderzoeken of u van het platte dak een groendak kunt maken.

Een hellend dak isoleren

1. Dak isoleren aan de buitenkant

De isolatie wordt boven op de draagconstructie geplaatst. Daarboven komen een onderdak en dakbedekking (pannen, leien ...).

1. Dampfscherm | 2. Isolatie | 3. Onderdak | 4. Dakbekleding

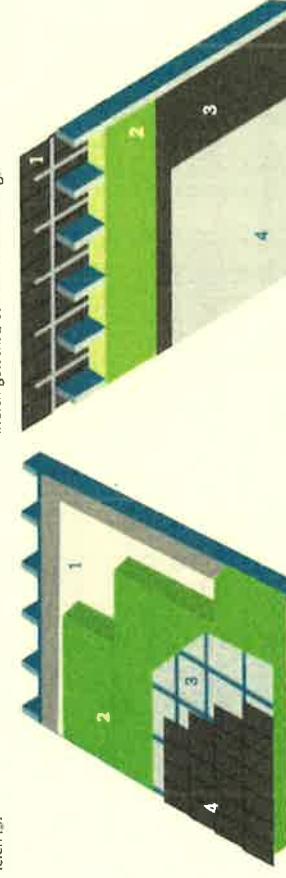
- + Isolatielagen kunnen doorlopen, waardoor er geen risico is op koudebruggen bij de aansluiting met de muurisolatie.
- Bestaande dakconstructie kan van binnenuit volledig zichtbaar blijven en binnenaanverwarming kan behouden worden.

- U hebt de mogelijkheid om uw dak aan de buitenkant een nieuwe look te geven (met nieuwe dakbedekkingsmaterialen).

- Meestal moeilijker uitvoerbaar en duurder, omdat de dakbedekking, pannatten en tengelatten eerst verwijderd moeten worden.
- Niet altijd mogelijk of wenselijk, bijvoorbeeld door de aansluiting op aanspalende taken, of omdat de dakkakkenventsters dan in de hoogte moeten worden aangepast.

2. Dak isoleren aan de binnenkant

De isolatie wordt tussen en onder de dakconstructie aan de binnenkant geplaatst. Daartegen komt een dampscherm en, indien gewenst, een binnenaanverwarming.

1. Onderdak | 2. Isolatie | 3. Dampscherm | 4. binnenaanverwarming

- + Als de dakconstructie in goede staat is en er een onderdak aanwezig is, is isolatie aan de binnenkant van het dak de goedkoopste oplossing.
- U kunt de werken eventueel zelf uitvoeren volgens de regels van de kunst.

•

- Uw dak krijgt een nieuwe look aan de binnenkant (bv. met gipsplaten en afwerking).

•

- Er is extra aandacht nodig voor de overgang van de dakkapelnaar de muurisolatie.

•

- Dit kan enkel uitgevoerd worden indien er een dampopen onderdak aanwezig is.

•

- U verliest het originele uitzicht van de bestaande dakconstructie en er gaat vaak zolderruimte verloren.

! Pas op!

- Zorg steeds dat de isolatie wind- en luchtdicht geplaatst wordt. Anders gaat een groot deel van het isolatie-effect teniet.
- Het extra gewicht op de bestaande constructie van het dak heeft mogelijk een impact op de draagkracht en stabiliteit van het dak, de gevells en de fundering.
- Door het isoleren van het dak gaat de luchtdichtheid van uw woning er op vooruit en kan de luchtverversing niet meer gebeuren via spleten en kieren. Voorzie dus een ventilatiesysteem om uw woning te ventileren. Dat is niet enkel essentieel om vochtproblemen te vermijden, maar ook voor uw gezondheid en uw comfort.

Laat u bijstaan door een architect, aannemer of vakman voor deskundig advies en een goede uitvoering van de werken.

Technische fiche daken

De energiedeskundige heeft de onderstaande gegevens ingevoerd. Bezoek die gegevens aan uw vakman.

Beschrijving	Orientatie	Netto oppervlakte (m^2)	U-waarde bekend (W/m^2K)	R-waarde bekend (m^2K/W)	R-waarde isolatie (m^2K/W)	Refjaar renovatie	Luchtbareg	Daktype	Berekende U-waarde (W/m^2K)
Helling dak voor	DV1	W	6,9	-	-	isolatie afwezig	-	a	0,00
Helling dak achter	DA1	O	6,6	-	-	isolatie afwezig	-	a	0,00
Plat dak	PD1	-	37	-	-	isolatie onbekend	-	a	0,00
Plafond onder onverwarmde ruimte	PFI	-	22	-	-	isolatie afwezig	-	a	0,00

Legende

a = dak niet inriet of cellenbeton

Bij een vloeroppbouw met houten elementen kunt u de isolatie tussen de balken aanbrengen. Als de zolder wordt gebruikt, moet u een loslyloper plaatsen. Isoleren goed rond het trappenhuis en voorzichtig in isolatie in het zolderluik.

Een plafond isoleren

Als de ruimte onder uw hellende dak onverwarmd blijft of ontgaatelijk is, kunt u beter het plafond isoleren. Zo bespaart u dubbel: op uw energiefactuur, maar ook op het isolatiemateriaal en de plaatsing. U kunt de isolatie boven op de vloerlaag plaatsen.

Vensters en deuren

Vensters
2,1 m² van de vensters heeft enkele beglazing. Dat is niet energiezuinig. Ook de raamprofielen zijn thermisch weinig performant.

Vervang de vensters door nieuwe vensters met hoogrendementsbeglazing en energieperformante raamprofielen. € 2.500

Dakvensters en koepeis
1,9 m² van de dakvlakvensters of koepeis heeft polycarbonaatplaten. Dat is niet energiezuinig. Ook de profielen zijn thermisch weinig performant.

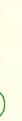
Vervang de vensters door nieuwe vensters met hoogrendementsbeglazing en energieperformante raamprofielen. € 3.500

Vensters

7,7 m² van de vensters heeft dubbele beglazing. Dat is weinig energiezuinig. Ook de raamprofielen zijn thermisch weinig performant.

Vervang de vensters door nieuwe vensters met hoogrendementsbeglazing en energieperformante raamprofielen. € 7.500

Pas op!

Deuren en poorten
2,7 m² van de deuren of poorten is onvoldoende geïsoleerd.

Vervang de weinig energiezuinige deuren of poorten door een energiezuinig alternatief met sterk isolerende profielen. € 4.500

Deuren en poorten

De kwaliteit van zowel de beglazing als de profielen bepaalt de energieprestatie van uw vensters. Kies altijd voor dubbele hogrendementsbeglazing of drievochtige beglazing met een U-waarde van maximaal 10 W/m²K. Bij de renovatie van vensters kunt u het best streven naar een U-waarde van maximaal 1,5 W/m²K voor de vensters (glas + profielen). Naast de vensters in de gevel verdienen ook dakvlakvensters, koepeis, lichtstraten, polycarbonaatplaten en glasbouwstalen de nodige aandacht.

Bij de vervanging van uw deuren, poorten of panelen kunt u het best streven naar een U-waarde van maximaal 2 W/m²K. Kies daarom voor een deur of poort met sterk isolerende profielen en panelen. Als de deur glas bevat, kunt u het best kiezen voor dubbele hogrendementsbeglazing of drievochtige beglazing met een U-waarde van maximaal 1,0 W/m²K.

Hogstwaarschijnlijk vervangt u uw buitenschrijnwerk maar één keer. Kies daarom meteen voor de meest energie-efficiënte oplossing.

Denk vooruit!

- Vervangt u eerst uw buitenschrijnwerk en isoert u pas nadien uw gevels? Zorg er nu al voor dat de buitenmuurisolatie zonder koudbruggen op de profielen van uw vensters en deuren zal kunnen aansluiten. Zo vermijdt u condensatie en schimmelvorming in uw woning.
- Bent u van plan om ventilatie te plaatsen met natuurlijke toevloer, eventueel in combinatie met mechanische afvoer? Bouw dan nu al ventilatieroosters in de vensters in.
- Bent u van plan gemaatificeerde buitenzonvering te plaatsen? Breng dan nu al de nodige bekabeling aan.

Vensters vervangen

Het venster (glas + profielen) in zijn geheel vervangen is op energetisch vlak de beste oplossing. Als het om bepaalde redenen esthetisch, bouwkundige regelingen ... niet mogelijk of gewenst is om het volledige venster te vervangen, vervang dan minstens het glas of plaats een dubbel raam of voorzegglas. Besteed altijd voldoende aandacht aan een luchtdichte plaatssing van het buitenschrijnwerk.

Beschikt u nog over oude rolluikkasten? Vervang ze door geïsoleerde luchtdichte kasten.

Deuren, poorten of panelen vervangen

Zorg ervoor dat deuren, poorten of panelen luchtdicht geplaatst worden. Een luchtdichte binnendeur is aan vier kanten uitgerust met een goede dichting. Aan de onderkant van de deur wordt daarvoor vaak gebruikgemaakt van een zogenoemde valdorpel. Dat is een automatisch tochtprofiel dat omzichtbaar in de onderkant van de deur is ingewerkt. Door een mechanisme gaat de valdorpel automatisch naar beneden als de deur dichtgaat en komt hij naar omhoog als de deur open wordt.

Pas op!

- Dankzij de vervanging van het buitenschrijnwerk gaat de luchtdichtheid van uw woning er sterk op vooruit en kan de luchtverversing niet meer gebeuren via spleten en kieren. Voorzie dus een ventilatiesysteem om uw woning te ventileren. Dat is niet enkel essentieel om vochtproblemen te vermijden, maar ook voor uw gezondheid en uw comfort.

Technische fiche van de vensters

De energiedeskundige heeft de onderstaande gegevens ingevoerd. Bezorg die gegevens aan uw vakman.

Beschrijving	Orientatie	Oppervlakte (m^2)	U-waarde ($W/(m^2K)$)	Berekende U-waarde ($W/(m^2K)$)	Profiel	Bultenzonwerking	Berekende U-waarde ($W/(m^2K)$)
In voorgevel	VG1-G1.1	W verticaal	3.1	+	dubbel glas	handbediend	kunst 17k
	VG1-G1.2	W verticaal	2.6	+	dubbel glas	handbediend	kunst 17k
	VG1-G1.3	W verticaal	0.5	+	enkel glas	-	hout
In achtergevel	AG1-G1.1	O verticaal	1.9	+	dubbel glas	handbediend	kunst 17k
	AG1-G1.2	O verticaal	0.4	+	enkel glas	-	hout
	AG1-G1.3	N verticaal	1.2	+	enkel glas	-	hout
In linkergevel	LG1-G1.3	N verticaal	1.2	+	enkel glas	-	hout
In plat dak	PDI-G1.1	* horizontaal	1.2	+	polycarbonaat a	-	hout
	PDI-G1.2	* horizontaal	0.7	+	polycarbonaat a	-	hout
					enkel glas	Enkelvoudige beglaazing	

Legende glastypes	polycarbonaat a	Polycarbonaatplaten (2 à 3 wanden)	dubbel glas	Gewone dubbele beglaazing	Legende profieltypen	Kunststof profiel, 1 kamer of geen informatie	hout	Houten profiel

Technische fiche van de deuren, poorten en panelen

De energiedeskundige heeft de onderstaande gegevens ingevoerd. Bezorg die gegevens aan uw vakman.

Beschrijving	Orientatie	Oppervlakte (m^2)	U-waarde ($W/(m^2K)$)	R-waarde berekend	Isolatie	Refijnaar renovatie	Profiel	Berekende U-waarde ($W/(m^2K)$)
Deuren/poorten	In voorgevel	VG1-DE1	W 2	+	isolatie onbekend	-	onbekend	b hout
	In linkergevel	LG1-DE1	N 0,7	+	isolatie onbekend	-	onbekend	b hout
Legende deur/paneeltypes								

Muren

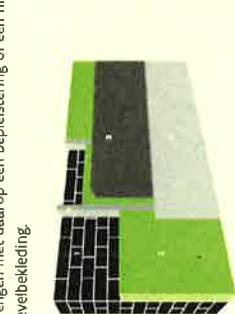
	Muur 66 m^2 van de muren is (vermoedelijk) niet geïsoleerd.	Plaats isolatie aan de binnenkant van de muur of plaats isolatie aan de buitenkant van de muur.
--	---	---

- Bij de isolatie van de muren kunt u het best streven naar een U-waarde van maximaal 0,24 W/(m²K). Dat komt overeen met een isolatielaag van ongeveer 14 cm minerale wol. EPS of XPS ($\lambda_v = 0,035 \text{ W}/(\text{m}\cdot\text{K})$) of 10 cm PUR of PIR ($\lambda_v = 0,023 \text{ W}/(\text{m}\cdot\text{K})$). Als u de isolatie tussen regelwerk plaatst, breng dan minstens 6 cm extra isolatie aan.
- Hogestwaarschijnlijk renovert u uw muren maar één keer grondig. Isoleren daarom meteen maximal. De energiedoelstelling van 0,24 W/(m²K) vormt de basis, maar u kunt altijd streven naar beter.
- **Pas op!**
- De warmteverliezen worden niet alleen beperkt door goed te isoleren, maar ook door luchtkleppen te verminderen. Besteed voldoende aandacht aan het luchtdicht aansluiten van de muurisolatie op vensters en deuren, de vloer en het dak.
  - Door het isoleren van de muren gaat de luchtdichtheid van uw woning er op vooruit en kan de luchtverversing niet meer gebeuren via spleten en kieren. Voorzie dus een ventilatiesysteem om uw woning te ventileren. Dat is niet enkel essentieel om vochtproblemen te vermijden, maar ook voor uw gezondheid en uw comfort.

De energiedeskundige heeft de onderstaande gegevens ingevoerd. Bezorg die gegevens aan uw vakman.

Methodes om buitenmuren te isoleren

Er bestaan een aantal methodes om muren te isoleren. U kunt die methodes combineren om de energiedoelstelling van 0,24 W/(m²K) te halen.

Muren aan de binnenkant isoleren

Isolatieplaten kunnen rechtstreeks op de bestaande muur bevestigd worden of een structuur in hout of metaal kan opgebouwd worden met isolatie ('voorzetwandstelsel'). Binnensolitatie is een delicate werk. Vraag advies aan een vakman of laat het uitvoeren door een gecertificeerd aanbieder.

1. Buitenumuur | 2. Isolatie | 3. Vochtscherm | 4. Afwerkingslaag

1.5. Stijl- en regelwerk (optioneel)

- + Bouwfyisch veruit de beste oplossing
- Koudebruggen worden weggewerkt.
- Nieuw uitzicht van de woning.
- Vrij dure oplossing.
- Niet toepasbaar bij beschermde of siergevels.
- Soms is een stedenbouwkundige vergunning vereist.

! Denk vooruit!

- Nadien uw dak isoleren? Zorg nu al dat de dakisolatie zal kunnen aansluiten op de muurisolatie.
- Vernieuw eerst vensters en deuren (indien nodig), zodat de binnensolitatie hierop kan aansluiten.
- Breng eventuele wandversterkingen aan om later kaders en kasten te kunnen ophangen.
- Hou nu al rekening met later te plaatsen zonwering.

Technische fiche van de muren

De energiedeskundige heeft de onderstaande gegevens ingevoerd. Bezorg die gegevens aan uw vakman.

	Berekende U-waarde (W/m ² K))	Muurtipe	Ref/jaar renovatie	Luchtlage	R-Waarde bekend (m ² K/W)	Diepte onder maatvlak (m)	Netto oppervlakte (m ²)	Oriëntatie	U-waarde bekend (W/m ² K))	Isolatie	Beschrijving
Buitenumuur											
Voorgevel	● VG1	W	11,1	-	-	-	-	Isolatie onbekend	-	Onbekend	a 2,33
Achtergevel	● AG1	O	20	-	-	-	-	Isolatie onbekend	-	Onbekend	a 2,33
Rechtergevel	● RG2	Z	12,1	-	-	-	-	Isolatie afwezig	-	Onbekend	a 2,33
Linkergevel	● LG1	N	8,1	-	-	-	-	Isolatie onbekend	-	Onbekend	a 2,33
● LG3	N	14,6	-	-	-	-	-	Isolatie afwezig	-	Onbekend	a 2,33
Muur in contact met verwarmde ruimte											
Voorgevel	● VG2	W	4,6	-	-	-	-	Isolatie afwezig	-	Onbekend	a 1,92
Rechtergevel	● RG1	Z	58	-	-	-	-	Isolatie afwezig	-	Onbekend	a 1,92
Linkergevel	● LG2	N	42	-	-	-	-	Isolatie afwezig	-	Onbekend	a 1,92

Legende

a = muur niet in isolerende snelbouwsteen of cellenbeton

Vloeren

	Vloer boven kelder of buiten 5,2 m ² van de vloer is vermoedelijk niet geïsoleerd.	Plaats isolatie.	€ 500
	Vloer op volle grond 66 m ² van de vloer op volle grond is vermoedelijk niet geïsoleerd.	Plaats isolatie in de vloer.	€ 16 000

Bij de isolatie van uw vloeren kunt u het best streven naar een U-waarde van maximaal 0,24 W/m²K. Bij een vloer boven een kelder komt dat overeen met een isolatielag van ongeveer 10 cm minerale wol ($\lambda_s = 0,040 \text{ W}/(\text{m}\cdot\text{K})$) of 7 cm gespoten PU-R of PIR ($\lambda_s = 0,030 \text{ W}/(\text{m}\cdot\text{K})$). Omdat de warmteverliezen naar de grond beperkt zijn, hoeft de isolatielaag in vloeren op volle grond iets minder dik te zijn.

Hogstwaarschijnlijk renoveert u uw vloeren maar één keer grondig. Isoleer daarom meteen maximaal. De energiedoelstelling van 0,24 W/m²K vormt de basis, maar u kunt altijd streven naar beter.

Een vloer boven (kruip)kelder, onverwarmde ruimte of buitenomgeving isoleren

De isolatie wordt aan de onderkant van uw vloer aangebracht, op voorwaarde dat de kelder toegankelijk en minstens 50 cm hoog is. Keldermuren onderbreken de vloerisolatie en zorgen voor koudebruggen. Dat kunt u oplossen door de keldermuren ter plaatse van de aansluiting met de vloerisolatie ook met isolatie in te pakken. Hebt u een kruipkelder? Vraag dan steeds advies aan een specialist, want kruipkelders isoleren is niet eenvoudig en kan bouwfyisisch delicaat zijn.

Een vloer op volle grond isoleren

Om het niveau van uw vloer te kunnen behouden wordt de vloerbedekking, dekvlakken en draagvloer afgewerkt en wordt de nodige grond uitgegraven. Let daarbij wel op dat uw funderingen diep genoeg zitten. De isolatie wordt op een nieuwe dekvlak aangebracht en vervolledigd. Als het geen probleem is dat uw vloer verhoogt, dan is enkel de afbraak van de dekvlakken en de vloerbedekking nodig. De isolatie wordt dan op de behouden draagvloer aangebracht en afgewerkt, met een nieuwe dekvlakken en vloerbedekking. Controleer hierbij altijd of de draagkracht van uw bestaande vloer voldoende groot is.

Denk vooruit!

- Nadien uw muren isoleren? Zorg nu al dat de muurisolatie zal kunnen aansluiten op de vloerisolatie. Zo vermijdt u koudebruggen.
- Nadien uw installatie voor ruimteverwarming vervangen? Overweeg dan nu al om vloerverwarming te plaatsen.
- Denk bij de renovatie van uw vloer al aan de installaties die u later wilt aanpassen. Plaats eventueel wachtbuizen voor technieken (bv. elektriciteitsleidingen) die u later nog wilt toevoegen.

! Pas op!

- Door het isoleren van de vloer is het mogelijk dat de luchtdichtheid van uw woning er sterk op vooruit gaat. De luchtverversing kan dan niet meer gebeuren via spleten en kieren. Voorzie dus een ventilatiesysteem om uw woning te ventileren. Dat is niet enkel essentieel om vochtproblemen te vermijden, maar ook voor uw gezondheid en uw comfort.

Technische fiche van de vloeren

De energiedeskundige heeft de onderstaande gegevens ingevuld. Bezoek die gegevens aan uw vakman.

	VL2	VL1	VL2	VL1
Netto oppervlakte (m ²)	5,2	-	5,2	-
Perimeter (m)	-	-	-	-
R-waarde bekend (W/(m ² K))	-	-	-	-
Isolatie*	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend
Vloerverwarming*	-	-	-	-
Refjaar renovatie*	-	-	-	-
Luchtlag*	-	-	-	-
Berekende U-waarde (W/(m ² K))	-	-	-	-
VL2	Plaats isolatie in de vloer.	Plaats isolatie in de vloer.	Plaats isolatie.	Plaats isolatie.

Legende

a vloer niet in cellementen

Laat u bijstaan door een architect, aannemer of vakman voor deskundig advies en een goede uitvoering van de werken.

Ruimteverwarming

Verwarming
76% van de woning wordt verwarmd met een (accumulerende) kachel. In 24% van de woning is geen verwarmingsinstallatie aanwezig.

Werkingsprincipe
Bij uw renovatie kunt u het best kiezen voor een centraal toestel met een zo hoog mogelijk rendement en zo laag mogelijke werkingstemperatuur, zoals een warmtepomp of een condenserende ketel. Voorziet in een optimaal centrale regeling, zoals een kamerthermostaat in combinatie met een buitenvoeler. Gebruik zo veel mogelijk hernieuwbare energiebronnen, zodat de zon, de lucht, de bodem of het water uw verwarmingsfactuur betalen. Andere opties zijn een warmtenet of een micro-warmte-krachtkoppling.

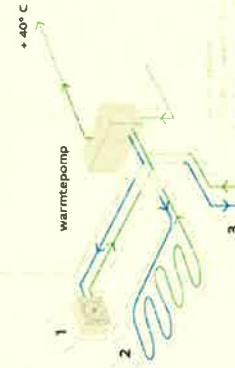
Bij de renovatie van uw verwarmingsinstallatie kunt u het best kiezen voor een energiezuinig systeem. Gebruik zo veel mogelijk hernieuwbare energiebronnen.

Warmte opwekken op een energie-efficiënte manier

Bij uw renovatie kunt u het best kiezen voor een centraal toestel met een zo hoog mogelijk rendement en zo laag mogelijke werkingstemperatuur, zoals een warmtepomp of een condenserende ketel. Voorziet in een optimaal centrale regeling, zoals een kamerthermostaat in combinatie met een buitenvoeler. Gebruik zo veel mogelijk hernieuwbare energiebronnen, zodat de zon, de lucht, de bodem of het water uw verwarmingsfactuur betalen. Andere opties zijn een warmtenet of een micro-warmte-krachtkoppling.

Warmtepomp

Als uw woning al goed geïsoleerd is en als u beschikt over oppervlakteverwarming of voldoende grote radiatoren, dan kunt u de plaatsing van een warmtepomp overwegen. Bij uw renovatie kunt u het best kiezen voor een systeem met een seisoensprestatiemfactor (SPF) van 4 of hoger. Een warmtepomp brengt warmte uit de omgeving (lucht, water of bodem) op voldoende hoge temperatuur. 65% à 80% van de energie die de warmtepomp levert, wordt gewonnen uit de omgeving. Zo verbruikt een warmtepomplastatie minder energie en stoot ze minder CO₂ uit dan een klassiek verwarmingsysteem.

Condenserende ketel

Condenserende ketels hebben een nominale rendement van meer dan 100% omdat ze de warmte in de waterdamp van de afgeweekte rookgassen recupereren.

Minder positief is dat condenserende ketels vaak werken op gas of stookolie. Dat zijn fossiele brandstoffen waarvan u het gebruik het best zo veel mogelijk kunt beperken. Overweg daarom de combinatie van een condenserende ketel met een zonneboilerinstallatie met zonnecollectoren of de koppeling van een condenserende ketel aan een warmtepomp (=hybride warmtepomp).

(Micro-)warmte-krachtkoppling

Een (micro-)warmte-krachtkoppling is een toestel dat tegelijk elektriciteit en warmte opwekt met één enkele (fossiele) brandstof. U kunt het best met een vakman bekijken of uw woning geschikt is voor dit soort toestel.

Warmtenet

Als in uw stad of gemeente al warmtenetten beschikbaar zijn of als er plannen zijn om ze in de toekomst aan te leggen, overweeg dan om op die warmtenetten aan te sluiten of om nu al de nodige aansluitingsmogelijkheden te voorzien.

Denk vooruit!

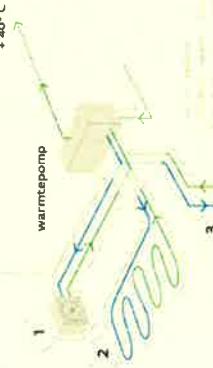
- Hou bij de keuze van uw verwarmingstoestel altijd rekening met de warmtevraag in de nog niet-verwarmde ruimtes.
- Vervangt u eerst uw verwarmingstoestel en gaat u dan pas isoleren? Kies in samenspraak met een vakman voor een toestel met een vermogen dat zoveel mogelijk is afgestemd op de toekomstige, en niet op de huidige, situatie. Indien het vermogen te groot is voor de gerenoveerde constante, zal uw nieuw toestel na de renovatie aan een verminderd rendement werken.
- Overweegt u een warmtepomp? Zorg dan eerst dat uw woning voldoende goed geïsoleerd is. Zo kan de warmtepomp op een lage temperatuur werken en werkt ze het meest efficiënt. Ook zijn er bij een bodemwarmtepomp dan minder grondboringen nodig, hetgeen de prijs kan drukken.

Afgetessysteem op lage temperatuur

Bij uw renovatie kunt u het best kiezen voor een afgetessysteem met een zo laag mogelijk werkingstemperatuur. Er zijn twee gangbare systemen:

Radiatoren of convectoren op lage temperatuur

Radiatoren of convectoren op lage temperatuur zijn er hetzelfde uit als de standaardvarianten, maar worden gevuld met water van maximaal 45 graden in plaats van 70 graden of meer.

Vloer- of wandverwarming

Bij vloer- of wandverwarming wordt water van 30 tot 40 graden door leidingen in uw vloer of wand gestuwd om het op te warmen.

+

- Hoog comfortgevoel omdat de warmte gelijkmatig over de hele ruimte wordt verspreid en de gevoelstemperatuur hoger ligt dan de luchtemperatuur.
- Traag systeem waardoor uw woning snel opwarmt.

-

- Radiatoren op lage temperatuur zijn iets groter en nemen dus meer ruimte in.

Denk vooruit!

- Overweegt u op lage temperatuur te verwarmen, controleer dan eerst of uw centrale verwarmingstoestel daarvoor geschikt is.

Bent u van plan om vloerverwarming te plaatsen, plaatst dan eerst voldoende isolatie in de vloer. Hou er rekening mee dat u achteraf geen isolatie meer kunt bijplaatsen boven op de vloer.

Bent u van plan om wandverwarming te plaatsen, plaatst dan eerst voldoende isolatie in de muur. Hou er rekening mee dat u achteraf geen isolatie meer kunt bijplaatsen aan de binnenkant.

Pas op!

- Kiest u voor gefaseerd renoveren? Na bepaalde renovatiemaatregelen zult u minder hoeven te verwarmen. Hou er nu al rekening mee als u een verwarmingsoplossing kiest.
- Let op dat u de kamerthermostaat niet plaatst tegen een buitengevel, naast een verwarmingselement of op een plaats waar veel 'tocht' is. De regeling van uw verwarming werkt dan niet goed.

Technische fiche van de ruimteverwarming

De energiedeskundige heeft de onderstaande gegevens ingevoerd. Bezorg die gegevens aan uw vakman.

Installaties met één opwekker

	RV1	RV2
Omschrijving		
Type verwarming	-	-
Aandelen in volume (%)	76%	24%
Installatierendement (%)	63%	88% (fictief)
Aantal opwekkers	1	0
Opwekking		
Type opwekker	-	-
Energiedrager	-	-
Soort opwekken(s)	gas	-
Bron/aftitemedium	-	-
Vermogen (kW)	-	-
Elektrisch vermogen WKK (kW)	-	-
Aantal woonleefheden	-	-
Rendement	-	-
Referentiejaar fabricage	-	-
Labels	-	-
Locatie	-	-
Distributie		
Externe stockplaats	-	-
Ongesolideerde leidingen (m)	-	-
Ongesolideerde combilus (m)	-	-
Aantal woonleefheden op combilus	-	-
Afritten & regeling	-	-
Type afritte	-	-
Regeling	-	-

Installaties voor zonne-energie

Zonneboiler

Er is geen zonneboiler aanwezig.

Zonnepanelen

Er zijn geen zonnepanelen aanwezig.

Denk vooruit!

- Zorg ervoor dat het dak waarop u de zonnepanelen of zonnetrappen plaatst, goed is geïsoleerd. Als de installaties geplaatst zijn, kunt u het dak alleen nog aan de onderkant isoleren.
- De groenste én de goedkoopste stroom is de stroom die u niet verbruikt. Probeer daarom eerst overbodig elektriciteitsverbruik te vermijden door bijvoorbeeld het sluwverbruik te verminderen.
- Beperk ook het gebruik van sanitair warm water door gebruik te maken van een spaardouchekop, een debietbegrenzer of een douchewarmtewisselaar.

Pas op!

- Schaduw van gebouwen, bomen en schoorstenen vermindert de opbrengst van zonnepanelen en zonnetrappen.
- Informeer bij uw gemeentebestuur of u een bouwvergunning moet aanvragen voor de plaatsing van zonnepanelen of zonnetrappen.

De voorgestelde aanbevelingen zijn gebaseerd op de informatie uit de zonnetkaart. De zonnetkaart berekent automatisch het zonnepotentieel voor uw woning en geeft een indicatie van het aantal zonnepanelen én zonnetrappen dat op uw dak zou kunnen plaatsen.

De zonnetkaart gaat uit van het elektriciteits- en watergebruik van een standaard gezin. Hou er bij de bepaling van de grootte van de te plaatsen installatie rekening mee dat uw eigen elektriciteits- en watergebruik daarvan kan afwijken.

Als er nog geen installaties op zonne-energie aanwezig zijn, geven de aanbevelingen steeds beide opties weer. Hoewel het op energetisch vlak het best is om beide installaties te plaatsen, zal dat door plaatsgebrek op uw dak in de praktijk echter niet altijd mogelijk zijn.

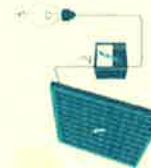
Voor meer informatie over de berekening van het zonnepotentieel kunt u terecht op de zonnetkaart via www.vlaanderen.be.

Zonnepanelen

Zonnepanelen (ook wel fotovoltaïsche panelen of PV-panelen) zetten de energie van de zon om in elektriciteit.

Bij de bepaling van het aantal te plaatsen zonnepanelen kunt u ervoor kiezen om alleen uw eigen elektriciteitsverbruik te dekken of om meteen het volledige beschikbare dakoppervlak te benutten.

Om de zonnepanelen optimaal te laten renderen, plaatst u ze tussen oostelijke en westelijke richting onder een hoek van 20° tot 60°.

Zonneboiler

Zonnetrappen zetten de energie van de zon om in warmte. Een zonneboilerinstallatie bestaat uit zonnetrappen op het dak en een opslagvat voor warm water. Een zonneboiler verwarmt een deel van het sanitair warm water met gratis zonnewarmte. Als de installatie voldoende groot is, kan ze ook in een deel van uw behoefte voor ruimteverwarming voorzien. Hou er wel rekening mee dat een zonnetrappel het hoogste rendement behaalt in de zomer. Het rendement in de winter ligt beduidend lager.

Cum de zonnetrappen optimaal te laten renderen, plaatst u ze tussen oostelijke en westelijke richting onder een hoek van 20° tot 60°.

Ventilatie

Ventilatie	
Er zijn geen geschikte ventilatievoorzieningen. Er kan niet permanent geventileerd worden.	€ 6 500,-

Goed ventileren is belangrijk voor uw gezondheid. Goede ventilatie verkleint de kans op CO-vergiftiging, onaangename geurjes en allergieën. Tegelijk vermindert het condensatieproblemen en schimmelvorming.

Ventileren is meer dan een paar keer per dag de vensters en deuren open zetten. Ventileren is zorgen dat er permanent (24u op 24u) binnenglucht verwerkt kan worden.

Wat is er minimaal nodig om permanent te ventileren?

Idealiter kan elke ruimte permanent geventileerd worden, netzij natuurlijk (raamrooster of rooster in de gevel) hetzij mechanisch (permanent draaiende ventilator of ventilatie-unit). Deze ideale situatie is bij bestaande woningen niet altijd haalbaar. Daarom moet minimaal een ventilatievoorziening aanwezig zijn in:

- minstens 2/3de van de natte ruimtes (keuken, bad- of douchekamer, WC, wasplaats, ...) en sowieso in alle keukens, bad- en douchekamers én
- minstens 2/3de van de verblijfsruimtes (leefruimte, eetkamer, slaapkamer, hobbyruimte, berging, ...)

In de verblijfsruimtes moet het gaan om een permanent draaiend toevuor of afvoer of om een natuurlijke voorziening. In de natte ruimtes moet het gaan om een permanent draaiende toevuor of afvoer of om een natuurlijke voorziening met een verticaal afvoerkanaal.

Via een regeling op het ventilatiesysteem is het toegelaten dat de ventilatiebediening tijdelijk iets lager zijn, maar ze mogen nooit nul worden. Een ventilator die bijvoorbeeld enkel aanschakelt met het licht of bij aanwezigheid, volstaat niet, ook al is er een nadraaftijd ingesteld.

Hou het energieverlies beperkt

Ventileren brengt altijd een vorm van energieverlies met zich mee. Dit is nodig om de binnenlucht gezond te kunnen houden.

Kies bij voorkeur voor een zorgvuldig geplaatst ventilatiesysteem dat de volledige eenheid kan bedienen. Zo kan u via warmtevergunning en vraagsturing de energieverliezen beperkt houden.

Technische fiche van de ventilatie

De energedeskundige heeft de onderstaande gegevens ingevoerd. Bezorg die gegevens aan uw vakman.

Met verticaal afvoerkanaal	Permanently draaileid		
Type ventilatievevoorziening			
Badkamer, douchekamer of keuken?			
Codering ruimte			
Beschrijving ruimte			
Natte ruimte			
Keuken	VR1	Ja	Geen
Badkamer	VR2	Ja	Natuurlijk
Toilet	VR3	Nee	Mechanisch
Verblijfsruimte			
Living	VR4	-	Geen
Bureau	VR5	-	Geen

Overige installaties

Sanitair warm water

 Er is geen installatie voor sanitair warm water in uw woning aanwezig. Overweeg de plaatsing van een zonneboiler of een warmtepompboiler. Daarmee kunt u energie besparen.

Installatie voor sanitair warm water

afwezig

Koeling

 Uw woning heeft kans op oververhitting, ondanks de aanwezige zonwering. Vermijd de plaatsing van een koelinstallatie, want die verbruikt veel energie. Bekijk of andere maatregelen mogelijk zijn om oververhitting tegen te gaan: 's nachts intensief ventileren, bijkomende zonwering –

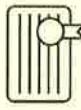
Koelinstallatie

afwezig

Bewijsstukken gebruikt voor dit EPC

Welke bewijsstukken kan een energiedeskundige gebruiken?

De energiedeskundige gebruikt de informatie die hij ter plaatse ziet, aangevuld met de informatie uit bewijsstukken. Alleen documenten die voldoen aan de voorwaarden van het inspectieprotocol worden aanvaard. Ze moeten bijvoorbeeld duidelijk kunnen worden aan de woning/het gebouw en de nodige detailinformatie bevatten.

Let op!

Mondelijke informatie en verklaringen van architect, aannemer, eigenaar, ... worden niet aanvaard als bewijs.

In onderstaande lijst heeft de energiedeskundige aangeduid welke geldige bewijsstukken hij gebruikt heeft om dit EPC op te maken.

Plannen: plannen bij stedenbouwkundige aanvraag, stedenbouwkundige plannen (goedgekeurd door de gemeente), technische plannen, uitvoeringsplannen of -details, asbuilt-plannen

Lastenboeken, meestaten of aanbestedingsplannen die deel uitmaken van een (aannemings)contract

Aannemingsovereenkomsten

Offertes of bestelbonnen

Informatie uit algemene vergadering van mede-eigenaars; verslag of proces-verbaal

Informatie uit werververslagen, vorderingsstaten of processen-verballen van voorlopige of definitieve oplevering

Facturen van bouwmateriëlen of leveringsbonnen

Facturen van aannemers

Verklaring van overeenkomstigheid met STS of ATG, opgemaakt en ondertekend door de aannemer. Foto's waarop de samenstelling van het schijdeel of de installatie te herkennen is (detailfoto's) en foto's waarmee aangewezen kan worden dat het schijdeel of de installatie geslaast is (overzichtsfoto's)

EPA-aangiften, zoals het transmissieformulier en het EPM-formulier
Informatie uit subsidiaanvragen bij de Vlaamse overheid of de neerberheider

Verslag van destructief onderzoek derde expert

Eerder opgemaakte EPC's, zoals het EPC van de Gemeenschappelijke Delen

Technische documentatie met productinformatie

Luchtdichtheidsmeting

WKK-certificaten of milieuvergunningen

Elektriciteitskeuring

Verwarmingsaudrapport, keuringsrapport of reinigings- en verbrandingsattest ketel

Ventilatieprestatievertrag

Verslag energetische keuring koolsysteem

Verlichtingstudie en eventuele relichtingstrofee

Aanvullende bewijsstukken: uittreksel van de kadastrale legger of het vergunningenregister, notariële akte, ontvangst- of volledigheidsbewijs van de stedenbouwkundige aanvraag, verkavelingsvergunning, ..

Toelichting prijsindicaties

De toelichting beschrijft hoe de prijsberekeningen zijn opgemaakt.

De prijzen op het EPC zijn indicatieve gemiddelden die op geautomatiseerde wijze berekend zijn en afgerond zijn op 500 euro. Op basis van gemiddelde eenheidsprijzen en de hoeveelheden die de energiedeskundige opgemaat heeft, berekent de software de prijsindicaties voor de aanbevolen werken. De prijsindicaties kunnen afwijken van de offertelprijzen van uw aanlever.

In de praktijk zijn vaak verschillende uitvoeringsmethodes mogelijk die niet evenveel kosten. Elke methode heeft voor- en nadelen. Het EPC cordeert niet welke uitvoeringsmethode u het best kunt toepassen bij uw renovatie. Daarom geeft het een prijsindicatie voor de meest gangbare uitvoeringsmethode(s). Als er verschillende gangbare uitvoeringsmethodes zijn, toont het EPC de prijsindicatie voor de verschillende uitvoeringsmethodes.

De energiedeskundige controleert de prijsindicaties en de technische uitvoerbaarheid van de aanbevolen werken niet.

De berekening

De prijsindicaties op het EPC zijn geen volledige raming van uw renovatiebudget. Renovatiswerken die geen betrekking hebben op de verbetering van de energieprestati van uw woning (zoals een keuken- of badkamerrenovatie), worden niet in rekening gebracht.

De aannames

Bij de berekening worden aannames gedaan (bijvoorbeeld: het dakgebint is in goede staat; er is geen vochtprobleem in de muren; de muren hebben een standaarddopbowi). Het is mogelijk dat de aannames niet van toepassing zijn op de specifieke toestand van uw woning. Dat kan ertoe leiden dat bijkomende werken nodig zijn, dat andere prijzen van toepassing zijn of dat bepaalde werken een specifieke techniek vragen. Het is ook mogelijk dat u de werken niet mag uitvoeren zonder vergunning. **Vraag altijd advies aan een architect, aannemer of ander vakman.** Werk samen met vakmensen die in orde zijn met de verzekeringsplicht, sociale en fiscale plichten.

De eenheidsprijzen

De gemiddelde eenheidsprijzen die in de berekening gebruikt worden, zijn inclusief de kostprijs van standaardproducten van goede kwaliteit, plaatsingskosten, vervoerkosten, de stortkosten bij afbraak en 6% btw. Ze houden geen rekening met marktomschommelingen of regionale prijsverschillen. Er wordt een meer prijs ingerekend voor kleine hoeveelheden en een minimprijs voor grote hoeveelheden. De eenheidsprijzen zijn in 2018 bepaald op basis van de volgende bronnen: Arch-index <2012-2017>, Aspen index <2018>, UPA-BUA-Arch<2017> en overleg met vakmensen.

Meer informatie

Meer informatie over de prijsberekeningen vindt u op www.vlaanderen.be/epc.

In detail betekenen

Volgende kosten zijn te afhankelijk van de situatie en worden daarom bij geen enkele prijsindicatie in rekening gebracht:

- Algemene overkopelende kosten, zoals loonkosten van de architect of ingenieur en coördinatiekosten;
- Werfinstallaties;
- Vergunningen, zoals een bouwvergunning of een vergunning voor de inname van het openbaar terrein;
- Toeslagen voor werken in bepaalde regio's en grootstedelijke contexten;
- Moeilijke bereikbaarheid van een deel van het gebouw;
- Obstructies door naburige percelen, gebouwen en bomen;
- Culturhistorische context of elementen, ergo goed want niet alle uitvoeringsmethodes zijn dan mogelijk;
- Technische complexiteit ten behoeve van eigenaardigheden aan het gebouw;
- Opmaka van een asbestinventaris en verwijderen van asbest;
- Meerprijzen omdat de werken niet in één fase kunnen worden uitgevoerd.

In de onderstaande tabel wordt per maatregel aangegeven welke kosten wel en welke kosten niet zijn opgenomen in de berekening. Bij de werken die niet zijn inbegrepen, wordt aangenomen dat de werken niet altijd noodzakelijk zijn, of dat het element in goede staat is, gezond, stabiel, voldoende draagkrachtig, droog, correct gespaast is.

Als u werken combineert, kan dit een prijsvoordeel opleveren.

		Niet inbegrepen	
	Inbegrepen werken	Afbraak en nieuwe plaatsing van een standaard afwerking	
Hellend dak	Isoleren aan de binnenkant	<ul style="list-style-type: none"> • Indien aanwezig: verwijderen van dunne oude isolatielaag en dampscherms • Plaatsen van nieuwe isolatie en dampscherms • Makken van aansluitingen met dakventsters en dakkapellen • Dakdoornoeroen voor rookgasafvoer, • Onderdak • Dakbedekking • Regenwaterafvoer (goten en afvoerbuitzen) 	<ul style="list-style-type: none"> • Afbraak en nieuwe plaatsing van een standaard afwerking
Hellend dak	Isoleren aan de buitenkant	<ul style="list-style-type: none"> • Verwijderen van onderdak, dakbedekking en dakgoten • Indien aanwezig: verwijderen van oude buitenisolatie en dampscherms • Plaatsen van onderdak, dakbedekking (gemiddelde van dakkappen en kunststelen) en dakgoten • Plaatsen van nieuwe isolatie en dampscherms • Makken van aansluitingen met dakventsters, dakkapellen en andere dakvlakken • Afremmen en herplaatsen van bestaande PV-panelen of zonneboiler • Dakdoornoeroen voor rookgasafvoer, ventilatie of verlichting van sanitair (exclusief de afvoeren) • Een kraan of lastenlift 	<ul style="list-style-type: none"> • Bijkomende werken voor een goede aansluiting met reeds aanwezige muurisolatie of andere isolatielagen • Bijkomende werken voor een goede aansluiting met reeds aanwezige muurisolatie of andere isolatielagen (koudleidingen vermijden) • Dakstructuur • Binnennatuurlijke reeds aanwezige isolatielagen met dampscherms • Regenwaterafvoer/buitzen
Plafond	Isoleren bovenop het plafond (vb. zoldervloer)	<ul style="list-style-type: none"> • Plaatsen van isolatie en dampscherms • Plaatsen van dakkleding en dakdoorvoer • Verhogen van de dakrand en plaatsen van dakkandaprofiel • Aansluitingen met aanwezige koepels • Afremmen en herplaatsen van bestaande PV-panelen of zonnebollen • Dakdoornoeroen voor rookgasafvoer, ventilatie of verlichting van sanitair (exclusief de afvoeren) • Bij omkeerd: verwijderen van ballast en isolatie 	<ul style="list-style-type: none"> • Afbraak en plaatsing van een standaard afwerking (gipskartonplaten, gipslamuurd en geschilderd - stijl- en regelwerk) • Draagstructuur van het plafond • Binnenaanwerking onder het plafond
Plafond		<ul style="list-style-type: none"> • Plaatsen van isolatie en dampscherms • Plaatsen van een loopvloer • Aanpassingen aan deuren (inkorten), trapgaten of valkuilen • Aanpassingen aan de elektriciteitsbekabeling 	<ul style="list-style-type: none"> • Anpassingen aan gevelopeningen • Anpassingen aan dat volgende elementen kunnen behouden worden:
	Isoleren in of onder het plafond		<ul style="list-style-type: none"> • Anpassingen aan dat volgende elementen kunnen behouden worden: • Draagstructuur van het plafond • Binnenaanwerking onder het plafond

Muren

- Afbraak van vloerplinten en vensterbanken
- Vochtonderzoek en vochtbehandeling
- Afmeten en herplaatsen van aanwezige radiatoren/convectoren, inclusief aanpassingen aan leidingen
- Plaatsen van isolatie en dampscherm, inclusief stijl- en regelwerk bij half-stijve isolatieplaten

Isoleren aan de binnenkant

- Bij de onderbrekking van isolatielaag door binnenmuren: doortrekken van de isolatie op de binnenmuren over minstens 1 meter (koudebrug vermijden)
- Plaatsen van een standaard afderving (gipskartonplaten, gesplamuur en geschilderd - stijl- en regelwerk), inclusief vloerplinten en vensterbanken
- Aanwerken rond vensters en deuren
- Aanpassingen aan elektriciteitsbekabeling, stopcontacten, schakelaars en wandverlichting

Muren

- Afzagen van bestaande dorpels
- Afbraak van regenwaterafvoerbuizen
- Vergraven van de dakranduitsprong bij een deel van de gevels.
- Plaatsen van isolatie
- Plaatsen van een standaardgevelafwerking = gemiddelde van
- Sierbeplastering 25 mm (mineraal)
- Gebonden
- Verezementplaten
- Houten beplanking (ceder en merbau)
- Strokenbekleding met laminaat 8 mm
- Thermisch veredeld hout
- Steenstrips

Aanwerken rond vensters en deuren

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Stellingen (vanaf twee verdiepingen)

Aanpassingen aan de buitenwand

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Stabilisatie van de buitenwand

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Plaatsen van regenwaterafvoerbuizen

Plaatsen van nieuwe dorpels

Vloeren op volle grond

Isoleren van de buitenwand

Plaatsen van muurdooryieren

Vloeren niet op volle grond

Isoleren van de onderkant

Plaatsen van een kruipkelder, garage of carport, uitkragende vloeren)

Plaatsen van muurdooryieren

Vloeren niet op volle grond

Isoleren van de onderkant

Plaatsen van een kruipkelder, garage of carport, uitkragende vloeren)

Plaatsen van muurdooryieren

Verwarming-installatie

De volgende kosten zijn inbegrepen:
afrankelijk van wat (gedeeltelijk) aanwezig is
en wat niet:

- Afbraak van verwarmingstoestellen die niet energie-efficiënt zijn (vb. elektrische vloerverwarming, kachel, niet-condenserende ketel...)
- Plaatsen van een energie-efficiënt verwarmingstoestel (vb. warmtepomp, condenserende ketel), inclusief de werken die nodig zijn voor een goede werking ervan
- Plaatsen van een nieuw afgiftesysteem op lage temperatuur in ruimten zonder verwarming, inclusief regelsysteem (vb. laagtemperatuurradiatoren/convectoren, wand- of vloerverwarming + buitenvoeler en kamerthermostaat)
- Plaatsen van leidingen in opbouw waardoor deze ontbreken
- Aanpassingen aan technieken en leidingvoorzieningen (elektriciteit, isolering)
- Isoleren van ongeïsoleerde leidingen
- Grondboring bij een bodem/water warmtepomp

Ventilatie

De getoonde prijs is een percentage van de totaalprijs van een volledig performant ventilatiesysteem dat alle halve en alle verblijfsruimes in de woning bedient. Het percentage is evenredig met het aantal niet-conforme ruimtes. In de totaalprijs is het materiaal inclusief de plaatsing inbegrepen. De totaalprijs is het gemiddelde van een vraaggestuurd systeem van mechanische afvoer en een systeem van mechanische af- en toevor met warmteretourwinning.

Zonne-energie
Zonnepanelen en zonneboiler

In de prijs is het materiaal inclusief de plaatsing inbegrepen. De prijzen zijn gebaseerd op de zonnekart en houden rekening met de geschikte dakoppervlakte en het aantal benodigde panelen voor een standaard gezinsverbruik. Raadpleeg de zonnekart via www.vlaanderen.be

Keuringen en inwerkingsstellingenkosten
afstellen van afwirkingen (gevel,
binnennuizen en plafonds)

- Keuringen en inwerkingsstellingenkosten
afstellen van afwirkingen (gevel,
binnennuizen en plafonds)
- Herstellen van afwirkingen (gevel,
binnennuizen en plafonds)
- Bestaand afgiftesysteem en leidingen

Er wordt aangenomen dat volgende elementen kunnen behouden worden:

- Energie-efficiënte verwarmingstoestellen
- Bestaand afgiftesysteem en leidingen